

Deall Eich Hawliau!

Mae gennym hawliau!

Mae'r Comisiynydd Plant Cymru yma i sicrhau bod holl blant a phobl ifanc Cymru yn dod i wybod am eu hawliau. Mae'r hawliau hyn yn bethau sydd angen ar blant a phobl ifanc i fod yn ddiogel, yn iach ac yn hapus. Mae gan y Cenedloedd Unedig restr o'r holl hawliau sydd gan blant. Enw'r rhestr hon yw Confensiwn y Cenedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn, neu CCUHP yn fyr.

I sicrhau eich bod i gyd yn cael eich hawliau mae gan y Comisiynydd bum pŵer arbennig, sef:

- Gwrando ar yr hyn sydd gennych i'w ddweud.
- Siarad am bethau sy'n bwysig i chi.
- Dweud wrthyfych am eich hawliau.
- Helpu i sicrhau eich bod yn cael eich hawliau.
- Siarad â chi os oes gennych broblem.

Mae hyn yn gryn dipyn o waith ac mae angen tîm o Lysgenhadon Gwych ar y Comisiynydd o bob ysgol gynradd yng Nghymru i helpu. Mae dau Lysgennad Gwych o bob ysgol yn cydweithio i helpu'r Comisiynydd.

Am wybod eich hawliau? Dyma rhai o'r rhestr!

Erthygl 1: Mae gan bob un dan 18 oed yr hawliau yma.

Erthygl 2: Mae'r confensiwn yn gymwys i bob un waeth beth!

Erthygl 3: Dylai pob sefydliad sy'n ymwneud â phlant bob amser wneud yr hyn sydd orau i bob plentyn.

Erthygl 4: Dylai'r Llywodraeth ofalu bod yr hawliau hyn ar gael i bob plentyn.

Erthygl 5: Dylai llywodraethau helpu rhieni i'ch helpu chi i wybod am eich hawliau a'u defnyddio wrth i chi dyfu.

Erthygl 6: Mae gennych yr hawl i fywyd ac i dyfu i fod yn iach.

Erthygl 7: Eich hawl i enw a chenedligrwydd.

Erthygl 8: Dylai'r llywodraeth barchu eich hawl i enw, cenedligrwydd a theulu.

Erthygl 9: Eich hawl i fod gyda'ch rhieni os mae dyna sydd orau i chi.

Erthygl 10: Eich hawl i weld eich teulu os ydynt yn byw mewn gwlad arall.

Erthygl 11: I beidio â chael eich cymryd o'r wlad yn anghyfreithlon.

Erthygl 12: Eich hawl i ddweud beth ddylai ddigwydd ac i rywun wrando arnoch.

Erthygl 13: Eich hawl i gael gwybodaeth.

Erthygl 14: Eich hawl i ddilyn eich crefydd eich hun.

Erthygl 15: Eich hawl i gyfarfod â ffrindiau ac ymuno â grwpiau a chlybiau.

Erthygl 16: Eich hawl i breifatrwydd.

Erthygl 17: Eich hawl i wybodaeth onest yr ydych yn ei ddeall gan bapurau newydd a'r teledu.

Erthygl 18: Mae'r ddau riant yn rhannu'r cyfrifoldeb dros fagu eu plant, a dylent bob amser feddwl am yr hyn sydd orau ar gyfer pob plentyn.

Erthygl 19: Ni ddylech gael eich niweidio a dylech gael gofal a'ch cadw'n ddiogel.

Erthygl 20: Eich hawl i dderbyn gofal os nad ydych yn gallu byw a'ch teulu eich hun.

Erthygl 21: Eich hawl i fyw yn y lle sydd orau i chi os nad ydych yn gallu byw gyda'ch rhieni.

Erthygl 22: Mae gan blant sy'n ffoaduriaid yr un hawliau â phlant a aned yng Nghymru.

Erthygl 23: Eich hawl i ofal arbennig a chymorth os ydych yn anabl er mwyn i chi fyw bywyd llawn ac annibynnol.

Erthygl 24: Eich hawl i fwyd a dŵr da ac i weld y meddyg os ydych yn sâl.

Erthygl 25: Dylid mynd i weld plant nad ydynt yn byw gyda'u teuluoedd yn gyson er mwyn sicrhau eu bod yn iawn.

Erthygl 26: Yr hawl i arian ychwanegol os nad oes gan eich teulu ddigon o arian i fyw.

Erthygl 27: Eich hawl i safon dda o fywyd.

Erthygl 28: Eich hawl i ddysgu a mynd i'r ysgol.

Erthygl 29: Eich hawl i fod y gorau y gallwch fod.

Erthygl 30: Eich hawl i ddefnyddio eich iaith eich hun.

Erthygl 31: Eich hawl i ymlacio a chwarae.

Erthygl 32: Dylech gael eich diogelu rhag gwaith sy'n beryglus.

Erthygl 33: Dylech gael eich diogelu rhag cyffuriau peryglus.

Erthygl 34: Dylai'r llywodraeth ddiogelu plant rhag cam-drin rhywiol.

Erthygl 35: Mae gennych yr hawl i beidio cael eich gwerthu.

Erthygl 36: Dylech gael eich diogelu rhag gwneud pethau a allai beri niwed i chi.

Erthygl 37: Eich hawl i gael eich trin yn deg.

Erthygl 38: Dylai plant gael eu diogelu yn ystod rhyfel ac ni ddylid eu caniatâu i ymladd yn y fyddin os o dan 15.

Erthygl 39: Dylai plant gael cymorth arbennig os ydynt wedi cael eu camdrin.

Erthygl 40: Mae gennych hawl i gymorth cyfreithiol os ydych wedi cael eich cyhuddo o dorri'r gyfraith.

Erthygl 41: Os yw cyfreithiau eich gwlad yn eich gwarchod yn well na'r hawliau ar y rhestr hon, dylai'r cyfreithiau hynny aros.

Erthygl 42: Rhaid i'r llywodraeth roi gwybod i blant a theuluoedd am hawliau plant.

I ddarganfod mwy am y Llysgenhadon Gwych ewch i: www.llysgenhadongwych.org.uk

I gael mwy o wybodaeth am waith Comisiynydd Plant Cymru ewch i: www.complantcymru.org.uk

Os oes angen i chi gysylltu â swyddfa'r Comisiynydd Plant Cymru ffoniwch 0808 801 1000 am ddim neu tecstiwch 80800 gan ddechrau eich neges â COM.